

MESTSKÁ ČASŤ BRATISLAVA-RAČA

Materiál na rokovanie Komisie školskej a sociálnej MZ MČ Bratislava-Rača dňa 21.11.2023

Návrh

**všeobecne záväzného nariadenia mestskej časti Bratislava-Rača č. x/2023
o poskytovaní sociálnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava-Rača**

Zodpovedná:

Mgr. Hana Štetinová
vedúca oddelenia pre sociálne veci

Spracovateľ:

Mgr. Hana Štetinová
vedúca oddelenia pre sociálne veci

JUDr. Monika Cibulková
právnik

1. Návrh uznesenia

Komisia školská a sociálna MZ MČ Bratislava-Rača **odporúča** Miestnemu zastupiteľstvu MČ Bratislava-Rača **schváliť návrh** Všeobecne záväzného nariadenia mestskej časti Bratislava-Rača č. x/2023 o poskytovaní sociálnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava-Rača v predloženom znení

november 2023

2. Dôvodová správa

Návrh nového VZN MČ Bratislava-Rača č. x/2023 o poskytovaní sociálnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava-Rača (ďalej aj len „nariadenie“) sa predkladá na rokovanie ako výsledok úsilia oddelenia pre sociálne veci vytvoriť funkčný mechanizmus pomoci pre občanov jednotlivcov a celé rodiny nachádzajúce sa v krízovej sociálnej situácii, ktorú na účely tohto dokumentu zhrňame pod pojem *prekľnutie náhlej núdze*. Tento materiál vychádza z aplikačnej praxe oddelenia pre sociálne veci pri uplatňovaní doteraz platných Pravidiel poskytovania jednorazových finančných výpomocí občanom mestskej časti Bratislava-Rača, ktoré boli prijaté UZN č. 276/18/11/P zo dňa 28. novembra 2008.

Nariadenie prináša viaceré inovatívne návrhy na prekľnutie obdobia náhlej núdze. Prístupuje diferencovane k rôznym vyčleneným cieľovým skupinám. Pre voľbu vhodnej formy pomoci považuje za významnú doterajšiu skúsenosť sociálnych pracovníkov s prípadovou prácou s jednotlivcom alebo rodinou. Navrhuje rôzne formy pomoci, tak aby boli adresné a účelné, a zároveň bolo minimalizované riziko zneužitia príspevku na prípadné prehlbovanie abúzu návykových látok žiadateľa, pričom umožňuje kombinovať finančný príspevok s vecnou formou pomoci. Podporuje sieťovanie pomoci pre klienta, vytvorením priestoru pre spoluprácu samosprávy a poskytovateľa sociálnych služieb (najmä útulok, nocľaháreň, denné centrum, terénna sociálna služba krízovej intervencie), podporných služieb (jedáleň), ale aj poskytovateľov rozvojových aktivít pre deti (nízkoprahové zariadenia, centrá voľného času, základné umelecké školy, školy a iní)

Predkladaný materiál jasne vymedzuje pravidlá a súčasne reflektuje početné spoločenské zmeny posledného obdobia. Dva roky trvajúce obdobie pandémie a neskôr vojnový konflikt na Ukrajine vytvorili podmienky pre vznik veľkého existenčného tlaku na osamelých znevýhodnených jednotlivcov a rodiny v krízovej sociálnej situácii, či rodiny ohrozené sociálnou exklúziou. Počas roka 2023 došlo k bezpochyby najvyššiemu ročnému nárastu cien základných potravín a spotrebného tovaru, nákladov na bývanie a energie, ako aj služieb za posledných desať rokov. Zo skúseností prípadovej práce oddelenia pre sociálne veci vnímame ako obzvlášť zraniteľných osamelých občanov starodôchodcov, rodiny s viacerými členmi so zdravotným znevýhodnením. Pripravený materiál ponúka rôzne formy pomoci na prekľnutie ich náhlej núdze. Pri prístupe ku klientovi kladieme, ako mestská časť Bratislava-Rača, zároveň dôraz na sociálne poradenstvo v prirodzenom prostredí klienta.

Ako špecifickej oblasti s osobitným druhom zraniteľnosti sa v materiáli venujeme pomoci aj pre osamelé tehotné ženy, neúplné rodiny – najčastejšie osamelé matky, ale aj starých rodičov, ktorým bolo súdnym rozhodnutím zverené ich vnúča, pričom často ide o rodiny, kde sa stretávame s fenoménom generačnej chudoby. Nízkopříjmové rodiny v krízovej sociálnej situácii často pristupujú k radikálnym opatreniam preskupovania priorit v rodinnom rozpočte, ktoré môžu ohroziť priaznivý vývoj detí. Tento materiál preto navrhuje ako jednu z foriem účelného plnenia aj úhradu rozvojových aktivít pre deti. Cieľom tejto formy pomoci je vytvoriť opatrenie na prevenciu generačnej chudoby, nakoľko považujeme za dôležité, aby deti v ohrozenej rodine mohli mať podnetné prostredie.

Materiál má ambíciu v súlade s podnetmi občanov a mestskej časti Bratislava-Rača efektívne riešiť aj problematiku občanov, ktorí sú klientmi terénnej sociálnej služby krízovej intervencie. Na účely efektívnej práce s touto cieľovou skupinou materiál implementuje príklady dobrej praxe a ponúka možnosti ochrany účelného využitia prostriedkov aj vďaka využitiu kombinácie finančného a vecného plnenia a využitia zapojenia subjektov, ktoré ponúkajú pre klientov programy sociálnej rehabilitácie, kde jedným z nich môže byť aj naša registrovaná terénna sociálna služba krízovej intervencie.

Cieľom predkladaného materiálu je vytvoriť jedno z opatrení na zmiernenie dôsledkov pretrvávajúcej krízy na najzraniteľnejšie rodiny a jednotlivcov.

Týmto nariadením mestská časť Bratislava-Rača upravuje podmienky poskytovania fakultatívneho príspevku do výšky vyčlenených rozpočtových zdrojov.

Prijatím tohto nariadenia nepredpokladáme potrebu úprav rozpočtu mestskej časti.

Materiál sa predkladá v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a podľa § 15 ods. 2 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov.

3. Materiál

NÁVRH
V š e o b e c n e z á v ä z n é n a r i a d e n i e
mestskej časti Bratislava-Rača
č. .../2023
z 12. decembra 2023,
o poskytovaní sociálnej pomoci obyvateľom mestskej časti
Bratislava-Rača.

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava-Rača v súlade s § 15 ods. 2 písm. a) a § 29 zákona Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov, § 3 ods. 2 písm. g), ďalej § 3 ods. 4 zákona a § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, sa uznieslo na tomto všeobecne záväznom nariadení:

Článok 1
Úvodné ustanovenie

Týmto všeobecne záväzným nariadením (ďalej len „nariadenie“) sa určujú podmienky poskytovania sociálnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava-Rača (ďalej len „obyvateľ“) v čase náhlej núdze z rozpočtu mestskej časti Bratislava-Rača (ďalej len „mestská časť“).

Článok 2
Účel a forma poskytnutia pomoci

1. Sociálnu pomoc v zmysle tohto nariadenia možno poskytnúť oprávnenej osobe (ďalej aj ako „žiadateľ“) v súlade s uznesením Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava-Rača (ďalej len „miestne zastupiteľstvo“), ktorým bol schválený rozpočet pre príslušný rozpočtový rok na preklopenie obdobia náhlej núdze. Orgánom príslušným pre posudzovanie žiadostí je Oddelenie pre sociálne veci miestneho úradu mestskej časti.
2. Sociálna pomoc môže byť poskytnutá vo forme:
 - a) finančného príspevku v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom na bankový účet žiadateľovi, predovšetkým v odôvodnených prípadoch systematickej práce so žiadateľom, kde je minimalizované riziko zneužitia príspevku na zaobstaranie návykových látok,
 - b) finančného príspevku v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom na bankový účet poskytovateľovi sociálnej služby na vybavenie osobných dokladov žiadateľa do výšky správnych poplatkov, prípadne aj mesačného predplatného časového lístka na miestnu hromadnú dopravu, pracovného oblečenia a pod., ako vytváranie podmienok na sociálnu

rehabilitáciu pre občana, ktorý sa zúčastňuje v programe sociálnej rehabilitácie u niektorého z akreditovaných poskytovateľov sociálnych služieb pre ľudí bez domova,

- c) finančného príspevku v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom na bankový účet poskytovateľa záujmových aktivít, zameraných najmä na rozvoj dieťaťa žiadateľa v oblasti vedy, vzdelávania, umenia, športu pre deti z nízkopríjmových rodín, prípadne na nákup výbavy pre dieťa na tieto rozvojové aktivity,
- d) vecnej pomoci t. j. tovaru, predovšetkým potravín, hygienických potrieb, liekov pre žiadateľa, alebo iného tovaru, ak táto vecná forma plnenia lepšie naplňa účel adresnej sociálnej pomoci,
- e) stravných lístkov určených na výdaj obedov poskytovaných mestskou časťou,
- f) kombinovanej, ak táto forma plnenia lepšie naplňa účel adresnej sociálnej pomoci, využitím vhodnej kombinácie písm. a) až e) tohto odseku.

Článok 3 **Všeobecné ustanovenia**

- 1) Za náhlu núdzu sa pre účely poskytovania sociálnej pomoci podľa Čl. 2 ods. 1 tohto nariadenia považuje:
 - a) podstatný pokles príjmu spôsobený nepriaznivým zdravotným stavom žiadateľa a spoločne posudzovaných osôb,
 - b) náhle finančné zaťaženie žiadateľa zapríčinené vyúčtovaním výdavkov za bývanie,
 - c) iná mimoriadna udalosť v rodine žiadateľa, spôsobujúca náhle finančné zaťaženie žiadateľa.
- 2) Oprávnenou osobou („žiadateľom“) podľa tohto nariadenia je fyzická osoba s trvalým pobytom v mestskej časti trvajúcim viac ako tri roky.
- 3) Za osobitne zraniteľného žiadateľa odkázaného na poskytnutie sociálnej pomoci sa v tejto právnej úprave považuje osamelá osoba, ktorej príjem nepresahuje 1,7 násobok sumy životného minima, podľa osobitného predpisu¹ a ktorá je súčasne:
 - a) poberateľ niektorej z dávok dôchodkového zabezpečenia, alebo
 - b) tehotná žena, alebo
 - c) držiteľ preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, prípadne osoba, ktorá ako súčasť poradenského procesu pripravuje podklady pre konanie na vybavenie tohto dokladu,
 - d) mladý dospelý v prvom roku po odchode z centra pre deti a rodiny.
- 4) Za žiadateľa odkázaného na poskytnutie sociálnej pomoci sa považuje aj osamelá osoba, ktorej príjem nepresahuje 1,2 násobok sumy životného minima, podľa osobitného predpisu¹.
- 5) Za osobitne zraniteľného žiadateľa sa v tejto právnej úprave považuje aj žiadateľ, ktorý je členom rodiny, v ktorej príjem spoločne posudzovaných osôb² nepresahuje 1,5 násobok sumy životného minima, podľa osobitného predpisu¹ a ktorý je súčasne:
 - a) osamelý rodič nezaopatrených detí, alebo osoba, ktorá prevzala dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe právoplatného rozsudku súdu alebo príslušného orgánu podľa osobitného zákona³,
 - b) člen rodiny, v ktorej je viac ako jedna spoločne posudzovaná osoba držiteľ preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo osoba, ktorá ako súčasť poradenského procesu pripravuje podklady pre konanie na vybavenie tohto dokladu.
- 6) Za žiadateľa odkázaného na poskytnutie sociálnej pomoci sa považuje aj žiadateľ, ktorého príjem so spoločne posudzovanými osobami nepresahuje 1,2 násobok sumy životného minima, podľa osobitného predpisu¹.
- 7) Za žiadateľa odkázaného na poskytnutie sociálnej pomoci sa považuje aj oprávnená osoba nie viac ako 2 mesiace po návrate z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby, pričom jeho príjem sa neskúma.

¹ Zákon č. 601/2023 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

² § 3 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³ Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- 8) Príjmy žiadateľa a spoločne posudzovaných osôb podľa odsekov 3 až 6 tohto článku sa posudzujú podľa osobitného predpisu⁴.

Článok 4

Postup pri predkladaní žiadosti a pri poskytovaní pomoci

1. Konanie o poskytnutí sociálnej pomoci sa začína podaním tlačiva „Žiadosť o poskytnutie sociálnej pomoci“ (ďalej v texte nariadenia len „žiadosť“), ktoré je zverejnené na webovom sídle mestskej časti, alebo je k dispozícii v podateľni a na oddelení pre sociálne veci miestneho úradu mestskej časti (ďalej len „oddelenie pre sociálne veci“) v listinnej podobe spolu so všetkými dokladmi podľa ods. 2 tohto článku nariadenia.
2. Žiadateľ je povinný priložiť k písomnej žiadosti všetky doklady preukazujúce oprávnenosť poskytnutia sociálnej pomoci, ako prílohy žiadosti, a to najmä:
 - a) potvrdenie o príjme žiadateľa a spoločne posudzovaných osôb,
 - b) k nahliadnutiu preukaz ĽZP žiadateľa, preukaz ĽZP ktorejkoľvek zo spoločne posudzovaných osôb, resp. rozhodnutie ÚPSVaR SR o ĽZP dieťaťa a/alebo v prípade, že sa jedná o dieťa do 6 rokov zmluvu s poskytovateľom sociálnej služby včasnej intervencie,
 - c) k nahliadnutiu rodné listy detí,
 - d) čestné vyhlásenie, ak ide o osamelého žijúcu osobu, alebo osamelého rodiča,
 - e) čestné vyhlásenie o účele využitia finančných prostriedkov.
3. Žiadateľ, ktorý predloží neúplnú žiadosť, bude vyzvaný na jej doplnenie v lehote do 30 dní od doručenia výzvy. Ak žiadateľ nedoplní žiadosť v tejto lehote, žiadosť bude zamietnutá.
4. Sociálna pomoc môže byť poskytnutá iba žiadateľovi, ktorý nemá žiadne finančné záväzky po lehote splatnosti voči mestskej časti.
5. Súčasťou spracovania žiadosti je osobné stretnutie so žiadateľom v jeho prirodzenom prostredí, zvyčajne v jeho domácnosti, ale aj vo vylúčenej komunite, prípadne v teréne. Účelom stretnutia je vhodné nastavenie účelu a formy pomoci a poskytnutie sociálneho poradenstva zameraného na riešenie problému žiadateľa.
6. Oddelenie pre sociálne veci môže po zvážení najvhodnejšej formy pomoci iniciovať vyplatenie príspevku priamo poskytovateľovi sociálnej služby, poskytovateľovi voľnočasových aktivít pre deti, školy a pod., za účelom posilnenia adresnosti pomoci.
7. Oddelenie pre sociálne veci žiadosť spracuje, individuálne posúdi odkázanosť obyvateľa/žiadateľa a spoločne posudzovaných osôb, ako aj vhodnú formu plnenia a pripraví návrh stanoviska k žiadosti starostovi mestskej časti.
8. O poskytnutí finančného príspevku rozhoduje na návrh oddelenia pre sociálne veci starosta mestskej časti.
9. Oznámenie o poskytnutí sociálnej pomoci, prípadne o zamietnutí žiadosti mestská časť doručí žiadateľovi v písomnej forme. Proti oznámeniu nie je možné podať opravný prostriedok.
10. Žiadateľ zodpovedá za správnosť a úplnosť údajov v žiadosti. Ak žiadateľ uvedie nesprávny údaj alebo nepravdivý údaj, sociálna pomoc nebude poskytnutá. Žiadateľ je povinný písomne nahlásiť každú zmenu údajov uvedených v žiadosti a/alebo jej prílohách.

Článok 5

Výška a poukázanie pomoci

1. Výška sociálnej pomoci, či už vo forme finančnej alebo vecnej, prípadne kombinovanej, za kalendárny rok, je najviac:
 - a) 100 eur pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 3 písm. a), c) a d) tohto nariadenia,
 - b) 300 eur pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 3 písm. b) nariadenia,

⁴ § 3 a § 4 zákona č. 601/2023 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- c) 80 eur na žiadateľa a 60 eur na každé dieťa pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 5 písm. a) nariadenia,
 - d) 80 eur na žiadateľa, 60 eur na každé dieťa a príplatok 60 eur pre každú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím v rodine pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 5 písm. b) tohto nariadenia,
 - e) 80 eur pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 4 nariadenia,
 - f) 40 eur na žiadateľa a 60 eur na každé dieťa pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 6 nariadenia,
 - g) 60 eur pre žiadateľa podľa Čl. 3 ods. 7 nariadenia.
- 2. Žiadateľ môže o sociálnu pomoc požiadať jedenkrát počas kalendárneho roku.
 - 3. V odôvodnených prípadoch môže byť finančný príspevok alebo vecná pomoc poskytnutá žiadateľovi vo viacerých dávkach, predovšetkým, ak je pre jeho celkový stav ohrozená účelnosť pomoci.
 - 4. Sociálna pomoc vo forme finančného príspevku sa poukazuje na bankový účet žiadateľa, prípadne v hotovosti.
 - 5. Sociálnu pomoc je možné poukázať vo forme finančného príspevku, v odôvodnených prípadoch po dohode so žiadateľom aj na bankový účet poskytovateľa sociálnej služby, poskytovateľa voľnočasových aktivít pre deti, školy a pod..
 - 6. Sociálna pomoc poukazovaná vo forme vecnej pomoci oprávnenej osobe sa uskutočňuje prostredníctvom preberacieho protokolu, ktorý podpisuje žiadateľ a referent oddelenia pre sociálne veci.

Článok 6

Prechodné a záverečné ustanovenie

- 1. Sociálna pomoc má charakter nenávratnej pomoci, na ktorú obyvateľ/žiadateľ nemá právny nárok.
- 2. Mestská časť poskytuje sociálnu pomoc podľa tohto nariadenia maximálne vo výške finančných prostriedkov na poskytovanie sociálnej pomoci obyvateľom v schválenom rozpočte mestskej časti na príslušný rozpočtový rok.
- 3. Na konanie o priznanie sociálnej pomoci v zmysle tohto nariadenia sa nevzťahuje Správny poriadok.
- 4. Žiadosti o príspevok podané do 31.12.2023 sa spravujú podmienkami platnými do 31.12.2023.
- 5. Týmto nariadením sa zrušujú Pravidlá poskytovania jednorazových finančných výpomocí občanom mestskej časti Bratislava-Rača prijaté UZN č. 276/18/11/P zo dňa 28.novembra 2008.
- 6. Toto nariadenie bolo schválené uznesením miestneho zastupiteľstva č. UZN .../.../.../.. zo dňa 12. decembra 2023 a nadobúda účinnosť dňa 01.01.2024.

Mgr. Michal Drotován
starosta